

สาส์นจากนายกสมาคมวิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย

(Message from President of Sports Science Society of Thailand)

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพการกีฬา สาขานักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ อรรถ นานา

นายกสมาคมวิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย

วิทยาศาสตร์การกีฬาได้เริ่มเข้ามามีบทบาทและรู้จักแพร่หลายในประเทศไทย เมื่อประมาณ 30 ปีเศษที่ผ่านมา สืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 5 ขึ้น ณ กรุงเทพมหานครในปีพ.ศ.2509 ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ นับเป็นบุคคลแรกที่นำเอาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ รวมทั้งวิทยาศาสตร์การแพทย์มาปรับปรุงและพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ (sports for excellence) โดยได้จัดตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาขึ้นที่โรงพยาบาลศิริราช ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่อาคารภายในสนามศุภชลาศัย สนามกีฬาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพของนักกีฬา และประชาชนทั่วไป และในปี พ.ศ. 2521 ได้ย้ายไปอยู่ที่อาคารศูนย์ฝึกกีฬาในร่ม องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันเปลี่ยนสถานะเป็นการกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) ในปัจจุบันวิทยาศาสตร์การกีฬายังถูกนำมาใช้ ในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ รวมทั้งการป้องกันและรักษาโรค (sports for health promotion, prevention and therapy)

ปัจจุบันการกีฬาและการออกกำลังกายถูกนำมาใช้การพัฒนาเยาวชน แก้ไขปัญหาความเสื่อมถอยของสุขภาพ และในการป้องกันโรค นอกจากนี้ในบางประเทศยังใช้เป็นดัชนีของความสำเร็จ ความก้าวหน้าของเศรษฐกิจโดยรวม เป็นตัวชี้วัดสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาตินั้น ๆ นำมาซึ่งความสุขแก่ประชากรภายในประเทศ ซึ่งเกิดจากความประสบความสำเร็จของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ เช่น เอเชียนเกมส์หรือ โอลิมปิกเกมส์ นอกจากนี้การรับรู้ถึงคุณประโยชน์ของการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของคนในสังคมมีมากขึ้น องค์การของรัฐทุกแห่งต่างให้ความสำคัญส่งเสริมสุขภาพให้แก่บุคลากรโดยอาศัยการกีฬาและการออกกำลังกายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพ เพราะทราบดีว่าสุขภาพของบุคลากรในองค์กรเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กร ซึ่งก็ย่อมส่งผลถึงการพัฒนาระดับชาติโดยรวมในที่สุด

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศที่ประสบความสำเร็จได้รับเหรียญรางวัลในการแข่งขันกีฬานานาชาติมากอย่างต่อเนื่องล้วนใช้วิทยาศาสตร์การกีฬาในการฝึกนักกีฬาทั้งสิ้น รัฐบาลได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนากีฬาแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 6 เพื่อมุ่งเน้นด้านการพัฒนากีฬาพื้นฐาน กีฬามวลชน เพื่อพัฒนาสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชากร เน้นการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพ รวมทั้ง การพัฒนาบุคลากรที่จะมาช่วยส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับได้มีการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพและมีสมรรถภาพร่างกายและจิตใจที่ดี โดยนำเอาหลักการทางวิทยาศาสตร์การกีฬามาช่วยในการพัฒนาสุขภาพของประชาชน และการพัฒนานักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศไปสู่มาตรฐานระดับสากลต่อไป

ในประเทศไทย สถานบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนและผลิตบัณฑิตนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายเริ่มเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 30ปีเศษ เนื่องจากการตื่นตัวในการสร้างเสริมสุขภาพรวมทั้งความคาดหวังในการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และนำมาซึ่งชื่อเสียงและความสำเร็จของประเทศ จึงมีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศเปิด

สอนหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย อย่างมาก จากข้อมูลของผู้เขียน ในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวมากกว่า 50 สถาบัน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผลิตภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายปีละไม่ต่ำกว่า 1,500 คน แต่เนื่องจากความแตกต่างของหลักสูตร ความเข้มข้นของเนื้อหาวิชา รวมทั้งการขาดแคลนอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้เกิดนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและออกกำลังกายที่มีมาตรฐานความสามารถที่แตกต่างกัน ไม่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่าบัณฑิตผู้จบการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายจะใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกันได้ ผู้ที่ต้องการนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและออกกำลังกายไปปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ สมาคมกีฬา สโมสรกีฬา ฯลฯ เกิดความยากลำบากในการคัดเลือกผู้เหมาะสม และบ่อยครั้งผิดหวังในผลลัพธ์ที่ได้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์การกีฬา แต่ไม่เคยผ่านสถาบันการศึกษาที่สอนทางวิทยาศาสตร์การกีฬา เช่นผู้ฝึกสอนการออกกำลังกายส่วนตัว (personal trainer) เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวเบื้องต้นจึงเป็นที่มาที่ทางสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งเป็นองค์กรมหาชนมอบหมายให้สมาคมวิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทยดำเนินการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายขึ้น เพื่อให้การรับรอง ความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะทางด้านวิชาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายโดยกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลให้เป็นมาตรฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มอาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายมีมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ มีความเป็นสากล เป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (stake holder) ทั้งภายในประเทศและระดับนานาชาติ เนื่องจากอาชีพนี้เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ รวมถึงผู้ประกอบการในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการการออกกำลังกาย (ฟิตเนส) สมาคมกีฬา สโมสรกีฬา บริษัทเอกชน คลินิกเวชศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย ในโรงพยาบาลต่างๆ

ในขั้นตอนการดำเนินการ คณะทำงานได้มีการทบทวนองค์ความรู้ ได้มีการเทียบเคียงกับมาตรฐานวิชาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร รวมทั้งประเทศในเอเชียและอาเซียน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในชื่อที่ใช้เรียกนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายในประเทศต่างๆเหล่านี้ คณะทำงานได้เน้นมาตรฐานอาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ และได้มีการกำหนด

“สมรรถนะ – Competency” คือการใช้ความรู้ ทักษะ และความสามารถมาประยุกต์ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ

“หน่วยสมรรถนะ - Unit of Competence” ซึ่งหมายความว่า ขอบข่ายของงานเฉพาะที่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดสามารถกระทำได้โดยลำพังโดยบุคคลหรือกลุ่มคนในกลุ่มอาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย

“สมรรถนะย่อย - Element of Competence” หมายความว่า องค์ประกอบของหน่วยสมรรถนะ

“เกณฑ์การปฏิบัติงาน - Performance Criteria” คือ การกำหนดผลลัพธ์ที่วัดได้ของแต่ละสมรรถนะย่อยที่สามารถวัดออกมาเป็นผลของงานได้ชัดเจน

“แนวทางการประเมิน - Assessment Guide” คือ การกำหนดแนวทางที่จะใช้ประเมินผู้ปฏิบัติงานว่าจะใช้วิธีไหน อุปกรณ์ที่ใช้ประเมินและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับการประเมิน เพื่อให้ผู้รับการประเมินได้ทราบก่อนเข้ารับการประเมิน

คณะทำงานได้สรุป ระดับของนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย ของประเทศไทยเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ผู้ปฏิบัติงานด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คุณวุฒิวิชาชีพขั้น 3
- ผู้ปฏิบัติงานด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คุณวุฒิวิชาชีพขั้น 4
- นักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คุณวุฒิวิชาชีพขั้น 5
- นักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายเฉพาะทาง คุณวุฒิวิชาชีพขั้น 6
- นักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายเชี่ยวชาญ คุณวุฒิวิชาชีพขั้น 7

มีการกำหนดหน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อย และ การเข้าสู่ระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways) สำหรับนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายระดับต่างๆ (เอกสารอ้างอิง 1)

คณะทำงาน ได้จัดสัมมนาประชาพิจารณ์ นำเสนอผลการจัดทำมาตรฐานอาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายและรับฟังความคิดเห็น โดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะผู้ประกอบการ บุคลากร และผู้ทรงคุณวุฒิในกลุ่มอาชีพ สมาคม/ชมรม หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบุคคลทั่วไปเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการยอมรับจากทุกภาคส่วน

การสอบประเมินในแต่ละระดับชั้นคุณวุฒิจะแบ่งการทดสอบเป็น 3 รูปแบบ คือ การสอบวัดความรู้ด้วยการสอบข้อเขียน ซึ่งจะมีทั้งแบบปรนัยและอัตนัย การสอบวัดทักษะจะเป็นการสอบแบบการปฏิบัติงานโดยการจำลองสถานการณ์ และการสอบสัมภาษณ์ รวมทั้งแฟ้มผลงาน

ผู้เขียนอยากเชิญชวนผู้ที่กำลังปฏิบัติอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย หรืออาชีพที่คล้ายคลึงแต่มีชื่อเรียกอย่างอื่น อาสาสมัครมารับการประเมินคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อสร้างบรรทัดฐานและมีมิติใหม่สำหรับนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกายในประเทศไทย โดยในระยะ 1-2 ปีแรกที่เริ่มมีการประเมิน ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการประเมินจะต่ำเนื่องจากได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

การแสดงผลของความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการอาชีพนักวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย จะเป็นแรงผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดสภาวิชาชีพเฉพาะสำหรับอาชีพนี้ เจกเช่นเดียวกับสภาวิชาชีพของอีกหลายสาขาอาชีพมีอยู่แล้วในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

www.sportscience.or.th